

UITSPRAAK KLACHTENCOMMISSIE WVGZ
12 juli 2022 (mondelinge uitspraak 28 juni 2022)

Klaagster: Mevr. XXXXXXXX, geboren op XXXXXXXX, verblijf houdend in Vincent van Gogh, locatie XXXXXXXX, te XXXXXXXX.

Klaagster wordt ondersteund door mw. XXXXXXXX, patiëntenvertrouwenspersoon (pvp)

Aangeklaagde: Mw. Drs. XXXXXXXX, psychiater

Zitting: 28 juni 2022 te Venray

Klachtennummer: 22.032

1. De klacht

De klachtmelding betreft de aanzegging voor:
Beperking van de bewegingsvrijheid

2. De procedure

2.1. Bevoegdheid en ontvankelijkheid

De klachtencommissie (in het vervolg: de commissie) verklaart de klacht ontvankelijk als een klacht in de zin van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz).

2.2. Het verloop van de procedure

- Op 17 juni 2022 heeft de commissie de klacht van klaagster ontvangen. Klaagster heeft de commissie toestemming gegeven voor het inzien van het dossier.
- Op 17 juni 2022 zijn aangeklaagde en de overige betrokkenen zoals bedoeld in artikel 5 van het klachtenreglement, van de klacht van klaagster in kennis gesteld.
- Op 24 juni 2022 zijn de schriftelijke uitnodigingen verzonden voor de hoorzitting op 28 juni 2022. De commissie heeft aangeklaagde verzocht een schriftelijke reactie op de klacht in te dienen. De commissie heeft op 27 juni 2022 een schriftelijke reactie ontvangen.
- De hoorzitting heeft op 28 juni 2022 plaatsgevonden. Dezelfde dag is de beslissing, zie punt 7, aan klaagster, aangeklaagde en de pvp medegedeeld (telefonisch en voor zover mogelijk per e-mail).

Alle betrokkenen zijn van de ingebrachte stukken in kennis gesteld.

3. De feiten – voor zover van belang

Klaagster is geboren op XXXXXXXX. Zij is al langdurig opgenomen in de GGZ. Klaagster is gediagnostiseerd met een ongespecificeerde schizofrenie en zwakbegaafdheid.

Op 16 juli 2021 is een opvolgende zorgmachtiging verleend voor een jaar (tot en met 16 juli 2022) tot het verlenen van verplichte zorg door de rechtbank, waarbij onder meer en relevant in het kader van de klachtmelding, het beperken van de bewegingsvrijheid, is toegewezen.

Op 16 oktober 2021 heeft de verpleegkundig specialist de voorgenomen beslissing met klaagster besproken en heeft hij overeenstemming bereikt met de geneesheer-directeur. Op 16 oktober 2021 is klaagster de informatie over het verlenen van verplichte zorg door de geneesheer-directeur overhandigd.

Op 16 oktober 2021 is de beslissingsbrief aan klaagster overhandigd tot het verlenen van verplichte zorg ter uitvoering van de zorgmachtiging..

De verplichte zorg zal bestaan uit:

Vorm van verplichte zorg:

- Insluiten
- Opnemen in accommodatie
- Beperken van de bewegingsvrijheid
- Uitoefenen van toezicht op betrokkene
- Onderzoek aan kleding of lichaam
- Onderzoek van woon- of verblijfsruimte op gedragsbeïnvloedende middelen en gevaarlijke voorwerpen
- Controleren op de aanwezigheid van gedragsbeïnvloedende middelen
- Aanbrengen van beperkingen in de vrijheid het eigen leven in te richten
- Beperken van het recht op ontvangen van bezoek

zoals opgenomen in de zorgmachtiging.

Op 16 oktober 2021 heeft de verpleegkundig specialist klaagster onderzocht en is de voorgenomen beslissing met haar besproken. Ter zitting is gebleken dat inmiddels een zitting voor een nieuwe zorgmachtiging heeft plaatsgevonden. De mentor is bij de behandeling betrokken.

De zorgverantwoordelijke stelt het navolgende:

“Het gedrag van XXXXXXXX leidt, als gevolg van een psychische stoornis, tot ernstig nadeel. Er is sprake van ongespecificeerde schizofrenie en zwakbegaafdheid. Tevens is er een groot risico op ernstige zelfverwaarlozing en teloorgang bij onvoldoende sturing en begeleiding.

De verplichte zorg wordt als uiterste middel verleend. Hierbij zijn de 4 punten die ik hieronder noem allemaal van toepassing:

o er zijn geen mogelijkheden voor zorg op basis van vrijwilligheid;

o er zijn geen minder bezwarende (ingrijpende) alternatieven die het beoogde effect gaan hebben;

o het verlenen van verplichte zorg is evenredig, gelet op het beoogde doel en

o het is redelijkerwijs te verwachten dat de verplichte zorg effectief gaat zijn

Op basis van de ervaringen is geen langdurige vrijwilligheid te verwachten;

Het is niet mogelijk om een minder bezwarend alternatief in te zetten.

Naar verwachting is de hierboven beschreven zorg effectief om de nadelige risico's af te wenden.

De verplichte zorg wordt verleend om:

- ernstig nadeel af te wenden*
- de geestelijke gezondheid van XXXXXXXXX te stabiliseren*
- de geestelijke gezondheid van XXXXXXXXX dusdanig te herstellen dat zij haar autonomie zoveel mogelijk herwint*

Gezien het gebrek aan ziekte-inzicht wordt patiënte niet in staat geacht de volledige relevante informatie omtrent het verlenen van de verplichte zorg te begrijpen, hiervan de betekenis en de waarde ten aanzien van haar eigen situatie te beseffen en op basis van de beschikbare informatie een goede afweging te maken van de behandelopties. Om deze redenen wordt patiënte niet volledig wilsbekwaam geacht inzake de beslissing omtrent het beperken van vrijheden.

Bij de verplichte zorg "beperken van de bewegingsvrijheid" staat opgenomen: "tot einde ZM, iedere 3 maanden evaluatie" en "Wanneer u zich niet houdt aan afspraken omtrent uw vrijheden of na ongeoorloofd afwezig te zijn geweest worden uw bewegingsvrijheden bij terugkomst tijdelijk ontzegd".

4. Toelichting van klaagster

Klaagster heeft ter zitting een toelichting op haar klacht gegeven; deze wordt hieronder, voor zover van belang, samengevat en zakelijk weergegeven.

Klaagster heeft een toelichting op papier gezet, waarin zij te kennen geeft: "ik wil graag tijd en doel voor vrijheden voor dierenweide, 2e hands winkel of therapiegebouw. Hoef niet in het dorp te zijn, maar naar terrein om narigheden en misverstanden te voorkomen. Ik wil alleen onder begeleiding naar dorp en zou graag zien dat ze 1 week vrijheid intrekken als ik niet me eraan houd. Ik wil graag aan staf laten zien dat ik met deze afspraken om kan gaan".

Klaagster zegt maar een half uur per week naar buiten te mogen, onbegeleid, en dat is al jaren zo. Zij is het daar niet mee eens, nu is het genoeg..

Gevraagd of klaagster alles heeft kunnen zeggen wat zij wilde, zegt zij dat zij van mening is dat de aangeklaagde niet altijd de waarheid vertelt.

Gevraagd of de patiëntenvertrouwenspersoon nog iets wil toevoegen zegt zij dat aanvankelijk gevraagd werd om alle vrijheden toe te kennen, maar dat mevrouw het nu beperkt heeft. Verder vraagt zij of de maatregel wel proportioneel is en niet kan worden uitgebreid. Mevrouw kan (ook buiten) goed voor zichzelf opkomen, er is geen sprake van ernstig nadeel.

5. Weerwoord van aangeklaagde op de klacht

Ter zitting heeft aangeklaagde verweer gevoerd; dit wordt hier onder, voor zover van belang, samengevat en zakelijk weergegeven.

Klaagster gaat al een tijd een halfuur per week onbegeleid naar buiten. Dit halfuurtje is het maximale wat ze aankan. Dat lijkt behapbaar te zijn voor haar. Op het moment dat dat wordt uitgebreid in frequentie of duur gaat het op vrij korte termijn mis. Ook in het halve uurtje gaat het af en toe mis. Bij uitbreiding komt stelen uit de winkel voor en meer onrust op het terrein. Uit het verleden is gebleken dat ze zich laat misbruiken en dat ze soms geheel of gedeeltelijk ontkleed op het terrein wordt gezien. Ze kan zich met enige regelmaat niet aan afspraken houden. Dan worden de vrijheden niet verder beperkt. Er vindt een wekelijkse evaluatie plaats. De beperking in de bewegingsvrijheid is blijvend.

Er komen ook wekelijks incidenten op de afdeling voor, waarbij er dreigend gedrag is en klaagster voortijdig terug naar haar kamer wordt gestuurd. Klaagster gaat niet op een vaste tijd naar buiten, maar bezien wordt wanneer de situatie het toelaat. Alle randvoorwaarden moeten zo optimaal mogelijk zijn.

6. Overwegingen van de Klachtencommissie

Gelet op de ingebrachte stukken en wat ter zitting is besproken komt de commissie tot de volgende overwegingen.

De commissie heeft bij de klacht de rechtmatigheid van de verplichte zorg ter uitvoering van de zorgmachtiging te beoordelen.

Artikel 8:9 Wvvggz bepaalt dat de zorgverantwoordelijke ter uitvoering van de crisismaatregel, machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of de zorgmachtiging een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg niet neemt, dan nadat zij:

- a. zich op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidstoestand van betrokkene,
- b. met betrokkene over de voorgenomen beslissing overleg heeft gevoerd, en
- c. voor zover zij geen psychiater is, hierover overeenstemming heeft bereikt met de geneesheer- directeur.

Allereerst en meer in het algemeen overweegt de commissie dat verplichte zorg bij psychiatrische patiënten een ernstige inbreuk is op hun persoonlijke levenssfeer en/of lichamelijke integriteit. Deze inbreuk dient dan ook met de nodige waarborgen omkleed te zijn. Daarom worden er op zowel juridisch als medisch gebied eisen gesteld aan het mogen toepassen van verplichte zorg. Op juridisch gebied moet verplichte zorg voldoen aan de gronden van de Wvvggz en aan vormvoorschriften als vastlegging van het zorgplan en het uitreiken van een voldoende gemotiveerde schriftelijke kennisgeving van de verplichte zorg.

Verplichte zorg is een ultimum remedium. Als verplichte zorg noodzakelijk is, moet gekozen worden voor de minst ingrijpende vorm en zo kort mogelijk. Verplichte zorg moet voldoen aan de uitgangspunten van subsidiariteit, proportionaliteit, doelmatigheid en zorgvuldigheid.

De commissie overweegt dat uit de beslissingsbrief van 16 oktober 2021 blijkt dat klaagster bij aangeklaagde bekend is met een psychische stoornis.

De verpleegkundig specialist heeft zich op 16 oktober 2021 op de hoogte gesteld van de gezondheidstoestand van klaagster en haar onderzocht. Op 16 oktober 2021 heeft hij overleg met klaagster gehad over de voorgenomen beslissing. De beslissing is op 16 oktober 2022 op schrift gesteld en voorzien van een schriftelijke motivering. De geneesheer-directeur heeft klaagster een afschrift van de beslissing gegeven en haar op 16 oktober 2021 schriftelijk in kennis gesteld van de klachtwaardigheid van de beslissing en de mogelijkheid van advies en bijstand door de patiëntenvertrouwenspersoon en de familievertrouwenspersoon.

Ten aanzien van klachtonderdeel de beperking van de bewegingsvrijheid)

De commissie acht op zich door aangeklaagde voldoende aannemelijk gemaakt dat zonder de beperking van de bewegingsvrijheid (in de zin van de huidige beperking gedurende een halfuur per week onbegeleid naar buiten op momenten dat de situatie optimaal is voor een goed verloop, met een wekelijkse evaluatie) bij klaagster een zodanig psychisch toestandsbeeld optreedt dat zich bij klaagster ernstig nadeel voordoet in de zin van art. 1.1. lid 2. Wvvgz. Zij kan agressie over zichzelf oproepen en zelf agressie vertonen, ze is kwetsbaar voor misbruik en kan moeilijk afspraken nakomen.

De commissie is van oordeel dat de opname en het beperken van de bewegingsvrijheid minder ingrijpend is dan het risico van de genoemde ernstige nadelen.

De commissie toetst de voorgestelde verplichte zorg tevens aan de vereisten van doelmatigheid (heeft de behandeling zin), proportionaliteit (staat het belang van behandelen in verhouding tot de dwang) en subsidiariteit (zijn er alternatieven).

De commissie acht het verder van belang dat de opname in de accommodatie en de beperking van de bewegingsvrijheid ten doel heeft het bevorderen van duurzame deelname van klaagster aan het maatschappelijke leven vanuit een positie van zo veel mogelijk zelfstandig functioneren in een geschikte woonvorm of anderszins, zonder daarbij ernstig nadeel voor zichzelf en/of derden te veroorzaken.

De commissie overweegt dat van de voorgestelde verplichte zorg mag worden verwacht dat deze bij klaagster positief effect zal hebben.

De commissie overweegt verder dat over bedoelde verplichte zorg in overeenstemming met artikel 8:9 Wvvgz zoveel mogelijk dient te worden overlegd met de patiënt en overeenstemming met de patiënt dient te worden bereikt.

In de bestreden beslissing staat echter niet wat in feite de praktijk is. Immers, er staat: "Wanneer u zich niet houdt aan afspraken omtrent uw vrijheden of na ongeoorloofd afwezig te zijn geweest worden uw bewegingsvrijheden bij terugkomst tijdelijk ontzegd". Het gaat echter niet om het zich niet houden aan afspraken (ter zitting is gebleken dat ook dan de vrijheden niet verder worden beperkt), maar om een blijvende beperking onbegeleid naar buiten te kunnen, op dit moment gedurende een halfuur per week.

De commissie komt tot de conclusie dat de beslissing van aangeklaagde om tot verplichte zorg over te gaan niet voldoende is gemotiveerd.

De commissie verklaart de klacht voor wat betreft de verplichte zorg betreffend de beperking van de bewegingsvrijheid op grond van artikel 8:9 Wvvgz **gegrond**. Klaagster heeft een verzoek om schadevergoeding ingediend. De klachtencommissie kent een schadevergoeding naar billijkheid toe. Bij het nemen van een nieuwe beslissing dient de zorgverantwoordelijke de feitelijk toegepaste vorm van beperking van de bewegingsvrijheid op te nemen in de beslissing ex artikel 8:9 Wvvgz.

7. Beslissing

De commissie verklaart:

De klacht tegen de verplichte zorg, betreffend de beperking van de bewegingsvrijheid .: **gegrond**

De commissie kent een schadevergoeding naar billijkheid toe ten laste van de zorgaanbieder aan klagster van € 25,00.

Deze beslissing is genomen door:

Mw. mr. M.J. Spieringhs, voorzitter,
Dhr. drs. P.J.M. Raedts, psychiater
Dhr. T. Hagens, financieel adviseur

In aanwezigheid van mw. M.H.W. van Dijk en mw. Y. van den Heuvel, vervangend ambtelijk secretarissen Vincent van Gogh (maakt geen deel uit van de commissie)

Ondertekening:

Beroepsmogelijkheden

De commissie wijst klagster en de zorgaanbieder op de mogelijkheid dat zij op grond van artikel 10:7 Wvvgz binnen zes weken na het bekend maken van deze uitspraak de rechter om een beslissing over de klacht kunnen verzoeken. Dit kunnen zij doen door zelf rechtstreeks een verzoekschrift in te dienen.

Zij kunnen hierbij een verzoek tot schadevergoeding (doen) indienen.

Deze uitspraak zal in kopie worden gestuurd naar:

- Mevr. XXXXXXXXX, klagster,
- Mw. XXXXXXXXX, patiëntenvertrouwenspersoon
- Dhr. mr. XXXXXXXXX, advocaat,
- Mevr. XXXXXXXXX, mentor
- Mw. drs. XXXXXXXXX, psychiater, aangeklaagde,
- Raad van Bestuur Vincent van Gogh,
- Dhr. XXXXXXXXX, Geneesheer-directeur,
- Directie Vincent van Gogh,
- Mw. Mr. XXXXXXXXX, voorzitter klachtencommissie,
- Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd.